

Consiliul UE adopta programul de 150 de miliarde de euro pentru achiziții comune de securitate și apărare

Consiliul Uniunii Europene a adoptat marți o reglementare pentru instituirea Acțiunii pentru Securitatea Europei (SAFE), un instrument financiar nou al UE care va sprijini statele membre dispuse să investească în producția industrială pentru apărare prin achiziții comune, axate pe capacitățile prioritare, arată un comunicat difuzat pe site-ul Consiliului.

SAFE va finanța investițiile urgente și la scară mare în baza tehnologică și industrială de apărare europeană (EDTIB). Obiectivul este de a stimula capacitatea de producție, asigurând disponibilitatea echipamentelor de apărare în caz de necesitate, precum și intervenția în golurile de capacitate existente, întărind în ultima instanță pregătirea generală a UE pentru apărare.

De asemenea, SAFE va permite Uniunii să sprijine în continuare Ucraina, asociind din start industria de apărare a acesteia la noul instrument.

Ministrul polonez pentru UE Adam Szlupka a declarat: "Am adoptat primul program de investiții în apărare la scară mare la nivelul UE, în valoare de 150 de miliarde de euro. Acesta este un instrument fără precedent care va ne va stimula capacitățile de apărare și ne va sprijini industria de apărare. Cu cât investim mai mult în securitate și apărare, cu atât mai mult îi vom descuraja pe cei care ne vor răul".

În privința modului de funcționare al SAFE, comunicatul Consiliului arată că prin instrumentul respectiv UE pune la dispoziție 150 de miliarde de euro, care vor fi plătite la cerere statelor membre interesate, pe baza unor planuri naționale. Plățile se vor efectua sub formă de împrumuturi pe termen lung cu costuri competitive, care vor fi rambursate de statele beneficiare.

Pentru a se asigura economiile de scară și interoperabilitatea și pentru a se reduce eventuala fragmentare a EDTIB, statele beneficiare vor efectua în principiu achiziții comune, în care vor fi implicate cel puțin două țări participante, în vederea calificării pentru credite.

Ca reacție la situația geopolitică actuală și la necesitatea urgentă de investiții masive în echipamente de apărare, SAFE va permite pe o perioadă limitată și achiziții în care este implicat un singur stat membru.

Referitor la implicarea unor țări terțe, SAFE deschide un capitol nou în cooperarea cu acestea. Ucraina și țările din SEE-AELS (Spațiul Economic European - Asociația Europeană a Liberului Schimb) vor fi tratate la fel ca statele membre. Nu numai că vor putea participa la achiziții comune, ci se vor putea face achiziții și din industriile lor.

SAFE va permite de asemenea țărilor în curs de aderare, țărilor candidate, candidaților potențiali și țărilor care au semnat Parteneriate de Securitate și Apărare cu UE, cum ar fi Regatul Unit, să participe la achizițiile comune. Mai mult, SAFE oferă posibilitatea de a încheia acorduri suplimentare bilaterale sau multilaterale cu aceste state terțe, conform cărora se vor putea deschide condiții de eligibilitate.

Acțiunile eligibile finanțate prin SAFE trebuie să aibă legătura cu prima listă de domenii prioritare identificate de Consiliul European din 6 martie 2025 și se împart în două categorii de produse pentru apărare.

Prima categorie cuprinde muniția și rachetele, sistemele de artilerie, inclusiv capacitățile de lovire de mare precizie, capacitățile de luptă terestră și sistemele de sprijin pentru acestea, precum și echipamentele și armamentul pentru infanterie; de asemenea, protecția infrastructurii critice, informatica și mobilitatea militară,

inclusiv contra-mobilitatea.

În a doua categorie intra sistemele de apărare antiaeriană și antiracheta, capacitățile maritime de suprafață și submarine, dronele și sistemele anti-drone, sprijinul strategic cum ar fi - însă fără limitare la acestea - transportul aerian strategic, alimentarea în zbor, sistemele C4 ISTAR (comanda, control, comunicații, computere (C4), informații, supraveghere, descoperire și determinare a țintelor, recunoaștere (ISTAR)), activele și serviciile spațiale, protecția activelor spațiale, inteligența artificială și războiul electronic.

Produsele de apărare din categoria a doua vor fi supuse unor condiții de eligibilitate mai stricte, conform cărora contractanții vor putea decide definiția, adaptarea și evoluția proiectelor produselor achiziționate.

Pentru ambele categorii, contractele de achiziție trebuie să asigure încadrarea costului componentelor de origine din afara UE, a SEE-AELS și a Ucrainei în limita de 35% din costul componentelor produsului finit.

UE s-a angajat să întărească și să aprofundeze cooperarea transatlantică și implicarea în securitate și apărare, precum și complementaritatea cu NATO. În acest context, SAFE urmărește creșterea interoperabilității, continuarea cooperării industriale și asigurarea pentru partenerii de încredere a accesului reciproc la tehnologii de vârf.

SAFE va intra în vigoare în ziua următoare publicării în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, adică în 29 mai 2025.

În concluziile din 6 martie, Consiliul European a subliniat că Europa trebuie să devină suverană și mai răspunzătoare pentru propria sa apărare, să fie mai bine echipată pentru a face față autonom problemelor și amenințărilor din viitorul foarte apropiat și pe termen mai lung. În Consiliul European, toate statele membre s-au angajat să își întărească pregătirea generală pentru apărare, să își reducă dependențele strategice și să se ocupe în același timp de golurile de capacitate și de întărirea corespunzătoare a EDTIB, astfel încât UE să fie în situația de a furniza mai corespunzător echipamente în cantitățile și în ritmul accelerat necesare.

SAFE este primul pilon al Planului ReArm Europe/Readiness 2030 al Comisiei Europene, care propune amplificarea cheltuielilor de apărare la 800 de miliarde de euro. Ceilalți piloni sunt stimularea finanțării naționale pentru apărare prin activarea clauzei derogatorii naționale din Pactul de Stabilitate și de Creștere; creșterea flexibilității instrumentelor UE cum ar fi fondurile de coeziune, pentru a permite investiții mai mari în apărare; adăugarea la finanțarea publică a unor contribuții complementare ale Bancii Europene de Investiții; mobilizarea de capitaluri private.